

Sygn. akt II Ca 816/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Grzegorz Ślęzak (spr.)
Sędziowie	SSO Dariusz Mizera SSR del. Mariusz Kubiczek
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Owczarska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa K. K. (1) i D. K.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Tomaszowie Mazowieckim z dnia 5 września 2013 roku, sygn. akt I C 335/12

oddala apelację i zasądza od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz powódki K. K. (1) kwotę 600 (sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

Sygn. akt II Ca 816/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 5 września 2013 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim po rozpoznaniu na rozprawie sprawy z powództwa K. K. (1) oraz z powództwa D. K. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności:

1. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący nakaz zapłaty wydany w dniu 13 września 2004 r. w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. w sprawie I Nc 129/04 i zaopatrzony w klauzulę wykonalności postanowieniem tegoż Sądu z dnia 14 września 2009 r. w sprawie I Co 1593/09 - w stosunku do powódki K. K. (1)- do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku po S. K. (1),
2. oddalił powództwo K. K. (1) w pozostałej części,
3. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy stanowiący nakaz zapłaty wydany w dniu 13 września 2004 r. w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. w sprawie I Nc 129/04 i zaopatrzony w

klausulę wykonalności postanowieniem tegoż Sądu z dnia 14 września 2009 r. w sprawie I Co 1593/09 - w stosunku do powódki D. K.- do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku po S. K. (1),

4. oddalił powództwo D. K. w pozostałej części,

5. zasądził od pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na rzecz powódki K. K. (1) kwotę 2.417 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

6. nakazał ściągnąć od pozwanej (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Tomaszowie Maz. kwotę 1.250 złotych tytułem nieuiszczonej opłaty stosunkowej od pozwu od uiszczenia której powódka K. K. (1) została tymczasowo zwolniona oraz kwotę 1.276 złotych tytułem opłaty stosunkowej od pozwu od uiszczenia której powódka D. K. została tymczasowo zwolniona.

Podstawę powyższego wyroku stanowiły przytoczone poniżej ustalenia i zarazem rozważania Sądu Rejonowego.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 13 września 2004 r. Sąd Rejonowy w Tomaszowie Maz. nakazał S. K. (1), aby zapłacił na rzecz (...) Spółka z o.o. w S. kwotę 5.649,38 zł z umownymi odsetkami karnymi w wysokości 40 % w stosunku rocznym liczonymi od kwoty 4.000 zł od dnia 20.08.2004 r. oraz odsetkami ustawowymi od kwoty 1.649,38 zł od dnia 20.08.2004 r. do dnia zapłaty. Odpis nakazu zapłaty wysłany do S. K. (1) nie został przez niego podjęty i zarządzeniem z dnia 7.10.2004 r. pozostawiono go w aktach ze skutkiem doręczenia na dzień 5.10.2004 r.

S. K. (1) był ojcem powódek.

S. K. (1) zmarł w dniu 3 listopada 2006 r. Spadek po nim nabyli dzieci K. K. (1), D. K. i K. K. (2), co zostało stwierdzone postanowieniem z dnia 3.11.2007 r. W chwili otwarcia spadku K. K. (2) był osobą małoletnią. W toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po S. K. (1), które było prowadzone w sprawie I Ns 962/06 powódka K. K. (1) złożyła w dniu 18 stycznia 2007 r. oświadczenie o tym, iż spadek po zmarłym ojcu przyjmuje z dobrodziejstwem inwentarza. Podobne oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza w imieniu małoletniej wówczas powódki D. K. złożyła w tym samym dniu jej przedstawicielka ustawowa matka - M. K..

W postanowieniu z dnia 26 stycznia 2007 r. Sąd wskutek oczywistego przeoczenia nie zawarł w chwili jego wydawania zastrzeżenia, iż spadkobiercy S. K. (1), wobec złożonych oświadczeń, nabyli spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Postanowieniem z dnia 26 stycznia 2007 r. wydanym w sprawie I Ns 962/06 Sąd nakazał sporządzenie spisu inwentarza po S. K. (1), wykonanie powyższego nakazał Komornikowi Sądowemu Rewiru II przy Sądzie Rejonowym w Tomaszowie Maz.

Postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2012 r. Sąd dokonał sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej poprzez zamieszczenie w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku po S. K. (1) zwrotu „z dobrodziejstwem inwentarza”.

W dniu 5.10.2007 r. Komornik Sądowy Rewiru II przy Sądzie Rejonowym w Tomaszowie w sprawie Km 328/2007 Maz. sporządził „protokół z czynności sporządzenia spisu inwentarza”. Komornik stwierdził, iż według oświadczeń osób uczestniczących w sporządzaniu spisu spadkodawca nie pozostawił po sobie nieruchomości, ruchomości, samochodu oraz, że według „oświadczenia obecnych” spadkodawca pozostawił po sobie jedynie długi.

Postanowieniem z dnia 14.09.2009 r. wydanym w sprawie I Co 1593/09 Sąd nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty tut Sądu z dnia 13.09.2004 r. w sprawie I Nc 129/04 przeciwko spadkobiercom dłużnika S. K. (2) K., D. K. i K. K. (2). W postanowieniu o nadaniu klauzuli nie zamieszczono zastrzeżenia, iż odpowiedzialność spadkobierców jest ograniczona do wysokości stanu czynnego spadku.

Umową warunkową z dnia 06.06.2006 r. sporządzoną w formie aktu notarialnego REP A Nr (...) i zawartą w jej wykonaniu umową ostateczną z dnia 11.07.2006 r. Rep A Nr (...) powódka K. K. (1) zakupiła od małżonków D. i

T. S.nieruchomość położoną w Z.gm T.(...)składającą się z działek oznaczonych w ewidencji gruntów numerami (...)i(...)(Kopia aktów notarialnych k- 4-7).

W dniu 14 07.2010 r. wierzyciel złożył do Komornika Sądowego wniosek o wszczęcie egzekucji o roszczenie stwierdzone nakazem zapłaty z dnia 13.09.2004 r. przeciwko dłużnikom solidarnym K. K. (2), K. K. (1), D. K.. Zażalenie na postanowienie w przedmiocie nadanie klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercom dłużnika nie zostało złożone. Do akt sprawy komorniczej został przedłożony protokół spisu inwentarza oraz protokołu w których powódki K. K. (1) i D. K. złożyły oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. W dniu 05.03.2012 r. powódka K. K. (1) otrzymała zawiadomienie o wszczęciu egzekucji co do jej nieruchomości gruntowej składającej się z działek (...)położonych w Z.Gm T.(...).

Pismem z dnia 07 03.2012 r. powódka D. K. została zawiadomiona o zajęciu przez Komornika Sądowego w sprawie Km 504/12 wierzytelności należnej od Naczelnika Urzędu Skarbowego w T.(...). z tytułu nadpłaty podatku za 2011 r. oraz ekspektatywy tej wierzytelności.

S. K. (1) w chwili śmierci był rozwiedziony. Mieszkał w domku stanowiącym własność osoby trzeciej. W chwili jego śmierci powódka D. K. miała 15 lat. Nie mieszkał z córkami K. i D. już od kilku lat. Z matką małoletnich wówczas powódek S. K. (1) rozwiódł się w 2001 r. Alimenty na dzieci były egzekwowane przez komornika. M. K. przedstawiała wierzycielom spadkodawcy, którzy kierowali wezwania do zapłaty do jej dzieci - protokoły rozprawy z oświadczeniami o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za uzasadnione w świetle przepisu art. 840 § 1 k.p.c., który to przepis stanowi, iż „dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli: 1) przeczy zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo, gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście.

Powództwo określone w komentowanym przepisie ma na celu pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części bądź ograniczenie tej wykonalności. Legitymację do złożenia powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 840 ma dłużnik, który został wymieniony w tytule wykonawczym ale także następcy prawni dłużnika, jeśli skierowano przeciwko nim egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego. (Komentarza do kodeksu postępowania cywilnego pod red prof. Zw Dr hab. J Jankowskiego wydanie II Wyd. Becka).

Powódki są następcami prawnymi dłużnika komentarzu co do obydwu została skierowana egzekucja komornicza na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego. W powołanym wyżej komentarzu do art. 840 k.p.c. red. prof. zw. dr hab. Jan Jankowski Rok wydania: 2013 Wydawnictwo: C. H.Beck Wydanie: 1 wypowiedziany został pogląd iż „nie ma przeszkód do powołania w powództwie opozycyjnym zarzutów, które zostały już rozpoznane w postępowaniu o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu. Przeszkody takiej nie stanowi powaga rzeczy osądzonej, nie jest nią bowiem objęte postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności. Prawomocne postanowienie w tym przedmiocie jednak wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz także inne sądy (art. 365 § 1). Jeżeli zatem sąd w postępowaniu klauzulowym oddalił zażalenie dłużnika, a następnie dłużnik na tych samych podstawach oparł powództwo opozycyjne, sąd rozpoznający sprawę w procesie powinien wydać wyrok oddalający powództwo bez ponownego rozpoznawania powołanych w nim okoliczności. Z tym zastrzeżeniem przyjąć zatem należy, że dłużnik może wnieść wspomniane powództwo niezależnie od tego, czy zaskarżył postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, choćby można było w drodze zażalenia podnieść te same zarzuty (por. wyr. SN z 29.6.2006 r., IV CSK 24/06, Legalis). W judykaturze wypowiedziano również pogląd, w myśl którego to, że stronie przysługuje zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, nie wyklucza samo przez się możliwości skorzystania z powództwa przewidzianego art. 840, jeżeli tylko spełnione zostały przesłanki do wytoczenia takiego powództwa (wyr. SN z 8.7.2005 r., II CK 206/05, Legalis oraz uchw. SN z 17.4.1985 r., III CZP 14/85, OSNC 1985, Nr 12, poz. 192).

Sąd powołując się na wskazane wyżej orzeczenia i poglądy doktryny nie podziela stanowiska pozwanego zaprezentowanego w odpowiedzi na wniosek, iż zarzut ograniczenia odpowiedzialności spadkobierców za dług

spadkowy stwierdzony nakazem zapłaty do wysokości stanu czynnego spadku mógł zostać podniesiony wyłącznie w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli. W wyroku Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 2006-06-29, IV CSK 24/06 Opubl: Legalis „Dłużnik może wnieść powództwo na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 KPC niezależnie od tego, czy skarżył postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności choćby można było w drodze zaskarżenia tego postanowienia podnieść te same zarzuty. „W judykaturze wypowiedziano również pogląd, w myśl którego to, że stronie przysługuje zażalenie na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, nie wyklucza sarno przez się możliwości skorzystania z powództwa przewidzianego art. 840, jeżeli tylko spełnione zostały przesłanki do wytoczenia takiego powództwa (wyr. SN z 8.7.2005 r., II CK 206/05, Legalis oraz uchw. SN z 17.4.1985 r., III CZP 14/85, OSNC 1985, Nr 12, poz. 192). Brak zastrzeżenia w tytule egzekucyjnym ograniczonej odpowiedzialności dłużnika rzeczowego może być podniesiony w powództwie z: art. 840 § 1 KPC. Powództwo takie powinno być oparte na zaprzeczeniu osobistej odpowiedzialności dłużnika (por. H. Pietrzkowski, [w:] Kodeks, t. 4, pod red. T. Erecińskiego, s. 280).

Powódki składając niniejsze powództwo w istocie zaprzeczyły iż obowiązek nim stwierdzony przeszedł na nie z uwagi na ich ograniczoną odpowiedzialność za dług spadkowy.

Sąd uwzględnił powództwo w przeważającej mierze, a oddalił jedynie w Przedmiocie powództwa opozycyjnego przewidzianego w art. 840 jest bowiem wykazanie, że sam tytuł wykonawczy nie odpowiada istotnemu i rzeczywistemu stanowi rzeczy. Bezsparnie powódki nie zaskarżyły postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty, nie są z tego powodu ograniczone w możliwości zwalczania tytułu wykonawczego w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Powódki w istocie przeczą zdarzeniom na których oparto nadanie klauzuli w szczególności kwestionuje przejście obowiązku, albowiem w świetle postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. K. (1) sprostowanym postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2012 r. powódki nabyły dług spadkowy w ograniczonym zakresie, to jest do wysokości stanu czynnego spadku.

Powódki bezspornie przyjęły spadek po ojcu z dobrodziejstwem inwentarza, a tylko wskutek oczywistego przeoczenia stosowne zastrzeżenie nie zostało zamieszczone w postanowieniu Sądu, odpowiedzialność za zobowiązanie określone tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty winna być ograniczona do wysokości stanu czynnego spadku. Niemożność skorzystania przez powódki z omawianego przepisu nie dałoby się także pogodzić z zasadami współżycia społecznego, gdyż powódki składając w odpowiednim czasie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza dopełniły aktów staranności w celu uniknięcia ponoszenia w sposób nieograniczony odpowiedzialności za długi spadkowe. Zwłaszcza, że spadkodawca od dawna z nimi nie mieszkał. Nawet alimenty na córki były egzekwowane przez komornika.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uwzględnił każde z powództw w przeważającej mierze, a oddalił jedynie w części. Powódki domagały się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości. Sąd może pozbawić go wykonalności jedynie co do osób, które złożyły pozew o pozbawienie wykonalności. Powódki nie były umocowane do działania w imieniu małoletniego K. K. (2).

Tymczasem tytuł wykonawczy na skutek nadania klauzuli wykonalności przeciwko wszystkim spadkobiercom dotyczy także innych osób dotyczy on także osoby, która nie występowała w sprawie jako strona powodowa.

Nadto powódki domagały się pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości. Podczas gdy na podstawie okoliczności wskazanych w pozwie mogły się domagać tego jedynie do wysokości stanu czynnego spadku. Wprawdzie w sprawie spadkowej został sporządzony spis inwentarza, to jednak nie ustalono w nim wprost stanu czynnego spadku, nadto można sobie wyobrazić sytuacje w których w wyniku ujawnienia się nowych okoliczności uzasadnione będzie uzupełnienie dokonanego spisu inwentarza, rzutujące na wysokość stanu czynnego. Sąd uznał, iż powódki uległy tylko w nieznacznym zakresie i o kosztach procesu orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. w związku z § 5 ust 5 rozporządzenia MS z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz U Nr 163 poz. 1348. O obowiązku

ściągnięcia nieziszczonej opłaty od pozwów Sąd orzekł w oparciu o art. 113 ustęp 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 100 k.p.c.

Powyższy wyrok zaskarżyła strona pozwana.

Apelacja zaskarżonemu orzeczeniu zarzuca obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. przez jego błędną interpretację i niewłaściwe przyjęcie, że zachodzą przesłanki do pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności do wysokości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku po S. K. (1) w stosunku do K. K. (1) i D. K. albowiem „w świetle postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po S. K. (1) sprostowanym postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2012r. powódki nabyły dług spadkowy w ograniczonym zakresie, to jest do wysokości stanu czynnego spadku”.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzuty apelujący wnosił o:

1. zmianę wyroku przez oddalenie powództwa w całości,
2. zasądzenie solidarnie od powódek na rzecz pozwanej kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Powódki wniosły o oddalenie apelacji, przy czym pełnomocnik powódki K. K. (1) wnosił o zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Generalnie należy podzielić pogląd apelacji wyrażony w uzasadnieniu przytoczonego zarzutu obrazę art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., że jeżeli dłużnik nie uzyskał zastrzeżenia w trybie art. 319 k.p.c., bądź też w trybie art. 792 k.p.c., to na drodze powództwa opozycyjnego nie może uzyskać zmiany brzmienia tytułu wykonawczego wydanego przeciwko niemu.

Powództwo z art. 840 § 1 k.p.c. nie może bowiem zmierzać do zmiany treści tytułu egzekucyjnego czy też zmiany treści nadanej mu klauzuli wykonalności.

Zgodzić się także należy z apelującym, że w większości typowych przypadków skoro dłużnik w postępowaniu klauzulowym nie powołał się na ograniczenie egzekucji w zażaleniu na wydane na posiedzeniu niejawnym postanowienie o wydaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności albo też w ogóle nie zaskarżył takiego postanowienia (nie wniósł zażalenia) to nie może skutecznie domagać się takiego ograniczenia egzekucji później w trybie art. 840 § 1 k.p.c. z powołaniem się na te same okoliczności, które powinien podnieść w postępowaniu klauzulowym (choćby w zażaleniu na postanowienie nadające przeciwko niemu klauzulę wykonalności).

Powyższy pogląd zdaje się być zdecydowanie przeważającym w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego (jak np. wyrok Sądu Najwyższego z 29.IV.2011 roku, I CSK 439/10 – Legalis 2011 r.), Sądów powszechnych (np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 20.II.2013r. – I ACa 1168/12 czy wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 27.II.2013r. – V ACa 54/13), a także u większości komentatorów.

Podnieść jednak należy, że powyższy pogląd odnosi się jednak do sytuacji typowych, standardowych.

W sytuacjach natomiast szczególnych i nietypowych należy pogląd powyższy zliberalizować i zastosować szerszą, niż powyżej prezentowana, wykładnię przepisu art. 840 § 1 k.p.c. pozwalającą na wyeliminowanie rażącej niesprawiedliwości spowodowanej chociażby np. wcześniejszymi zaniedbaniami sądu w postępowaniu zmierzającym do powstania tytułu wykonawczego czy zaniedbaniami stron usprawiedliwionymi jednak szczególnymi konkretnymi okolicznościami.

Należy więc dopuścić wyjątkowo, że spadkobierca dłużnika, który złożył w stosownym czasie oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza a nadto gdy doszło do dokonania spisu inwentarza może powołać się na tego rodzaju ograniczenie wobec niego egzekucji w trybie powództwa z art. 840 § 1 k.p.c. pomimo, iż nie zaskarżył

zażaleniem postanowienia o nadaniu przeciwko niemu klauzuli wykonalności, w której takiego ograniczenia nie zamieszczono. (vide: podobnie – uchwała Sądu Najwyższego z 30.IX.1985r. w sprawie III CZP 49/85 – OSNC 1986/7-8/109, czy też wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 06.XII.2012r. w sprawie I ACa 337/12).

Z taką wyjątkową i nietypową sytuacją mamy do czynienia w sprawie niniejszej, w której szczególne okoliczności przemawiają za ostateczną trafnością zaskarżonego wyroku uwzględniającego powództwo opozycyjne obu powódek.

Należy bowiem zauważyć, że tytuł egzekucyjny w sprawie I Nc 129/04 wydany został przeciwko ojcu powódek i to już 13.IX.2004r. Przez ponad 2 lata S. K. (1) jeszcze żył i nie wyegzekwowano od niego należności wynikającej z wydanego przeciwko niemu tytułu wykonawczego.

W tym czasie dłużnik S. K. (1) nie mieszkał już od lat z żoną, powódkami – córkami i synem.

Od 2001 roku był bowiem rozwiedziony. Przy czym nie go z dawną rodziną nie łączyło. Nawet alimentów na dzieci nie łożył dobrowolnie, gdyż były egzekwowane przez komornika.

W tych okolicznościach, po wydaniu tytułu wykonawczego przeciwko S. K. (1) nastąpiło nowe zdarzenie. Ten bowiem zmarł 3 listopada 2006 roku, a w dacie jego śmierci dwoje dzieci, tj. D. K. i K. K. (2) były małoletnie a córka K. K. (1) skończyła zaledwie 18 lat.

Już w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku I Ns 962/06 na rozprawie w dniu 18 stycznia 2007 roku wszystkie dzieci S. K. (1) – w tym powódki – złożyły w terminie ustawowym oświadczenia woli o przyjęciu spadku po ojcu z dobrodziejstwem inwentarza a jedynie Sąd wydając postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po S. K. (1) postanowieniem z dnia 03.I.2007r. na rzecz jego dzieci jako spadkobierców ustawowych nie zamieścił w orzeczeniu – uchylając przepisowi § 145 ust 2 rozp. Ministra Sprawiedliwości z dnia 23.II 2007r. regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych – klauzuli, iż dziedziczą oni spadek z dobrodziejstwem inwentarza. Pomimo tego Sąd nakazał sporządzenie spisu inwentarza po S. K. (1) i w dniu 05.X.2007r. komornik czynność tę wykonał.

Dopiero w 2009 roku wierzyciel wystąpił w sprawie I Co 1593/09 o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty, wydanemu w sprawie I Nc 129/04 przeciwko S. K. (1), przeciwko jego spadkobiercom, tj. dzieciom – w tym powódkom i Sąd postanowieniem z dnia 14.IX.2009r. – wydanym na posiedzeniu niejawnym i bez wysłuchania spadkobierców S. K. (1) – nadał klauzulę wykonalności temu tytułowi przeciwko spadkobiercom S. K. (1) – tj. K., D. i K. K. (2), nie zamieszczając w klauzuli prawa do powołania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie ich odpowiedzialności do wysokości czynnego stanu spadku.

Ani więc wierzyciel nie ujawnił sądowi, iż powódki odziedziczyły spadek z dobrodziejstwem inwentarza ani też Sąd okoliczności tej nie zbadał choć zgodnie z art. 792 k.p.c. miał obowiązek z urzędu zastrzec w klauzuli wykonalności dłużnikom prawo powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności wynikające z przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza, skoro oświadczenia woli o takim przyjęciu spadku były złożone w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku i ograniczenie, o którym tu mowa nie było i nie mogło być zastrzeżone w trybie art. 319 k.p.c. w tytule egzekucyjnym, gdyż ten wydany był przeciwko spadkodawcy, a powódki nie były stroną tegoż postępowania.

Zatem – w okolicznościach wyżej wskazanych- jedyną możliwość uzyskania prawa do powołania się w egzekucji na ograniczenie jej, powódki miały jedynie w drodze zażalenia od postanowienia nadającego przeciwko nim klauzulę wykonalności, które – jak wynika z akt komorniczych – doręczono dopiero w 2012 roku i to w sposób zastępczy przez pozostawienie awizowanych przesyłek przez komornika w aktach ze skutkiem doręczenia. Trudno zakwestionować skuteczność takiego doręczenia, ale z powodu braku normalnego doręczenia niewątpliwie powódki nie zostały pouczone o trybie i terminie wniesienia zażalenia od postanowienia nadającego tytułowi egzekucyjnemu klauzulę wykonalności przeciwko nim aby zrealizować swe prawo do powołania się w egzekucji na omawiane tu ograniczenie.

Nie sposób zatem, w tych wszystkich wskazanych powyżej okolicznościach uznać, że powódki nie mogą w trybie art. 840 § 1 k.p.c., tj. powództwa opozycyjnego, zrealizować swojego uprawnienia, które wynika z przepisów prawa materialnego (art. 1031 i 1032 k.c.), a którego w rzeczywistości nie miały realnej możliwości wykazania w postępowaniu klauzulowym, a które to nawet przy ich biernej postawie nie mogło być pominięte przez Sąd klauzulowy.

Trzeba też dodać, że powódki nie były powiadomione o posiedzeniu niejawnym, na którym nadano klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty przeciwko nim. Oczywiście sąd takiego obowiązku powiadomienia ich i wysłuchania nie miał, ale okoliczność ta dodatkowo wskazuje na to, że powódki – które w chwili śmierci ojca były małoletnie – utraciły bez żadnej z ich strony winy, możliwość wpływu na treść klauzuli wykonalności nadanej postanowieniem Sądu z dnia 14.IX.2009r. w sprawie I Co 1593/09.

Zgodzić więc należy się z Sądem I instancji, że w takiej sytuacji korzystanie przez pozwanego z uprzywilejowanego traktowania go w postępowaniu egzekucyjnym prowadzonym co do wartości ponad stan czynny spadku, gdy wykazał się także co najmniej biernością w ustaleniu, że spadkobiercy dłużnika dziedziczą spadek z dobrodziejstwem inwentarza i odpowiadają jedynie do czynnej masy spadku, uznać należy za sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (art. 5 k.c.).

Te wszystkie wskazane wyżej okoliczności zdaniem Sądu II instancji przemawiają za tym, że w tej nietypowej sytuacji dla uzgodnienia stanu prawnego wyrażonego w klauzuli wykonalności z rzeczywistą sytuacją prawną powodów jako spadkobierców ustawowych spadkodawcy – dłużnika, którzy przyjęli spadek z dobrodziejstwem inwentarza i odpowiadają za długi spadkowe do wysokości stanu czynnego spadku, Sąd I instancji słusznie i zgodnie z prawem rozstrzygał niniejszą sprawę w oparciu o przepis art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., upatrując „zdarzenie”, o którym mowa w tym przepisie w wykazaniu przez powódki dopiero na etapie toczącej się niniejszej sprawy jaki był rzeczywiście stan czynny spadku, który przyjęli z dobrodziejstwem inwentarza.

Zgodzić natomiast należy się z apelacją podnoszącą niefortunną redakcję zaskarżonego wyroku.

Rzeczywiście w sytuacji, gdy Sąd uwzględnił powództwo powinien w sentencji zaskarżonego wyroku ograniczyć wykonalność tytułu wykonawczego (...) wydanego przeciwko powódkom przez zastrzeżenie im prawa powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie ich odpowiedzialności za dług spadkowy do wartości stanu czynnego spadku po zmarłym S. K. (1).

Mimo jednak nie do końca prawidłowej redakcji zaskarżonego wyroku treść jego – z uwagi na charakter ograniczenia wynikającego z odpowiednich przepisów prawa materialnego - nie budzi wątpliwości, tym bardziej, że zarówno uzasadnienie Sądu Rejonowego jak i niniejsze Sądu Okręgowego wyjaśnia rodzaj i zakres omawianego tu ograniczenia.

Nie zachodzi więc w tych okolicznościach konieczność sprostowania zaskarżonego wyroku w zakresie jego prawidłowej tylko redakcji.

Mając na względzie powyższe rozważania należało oddalić apelację jako niezasadną na podstawie art. 98 k.p.c.

O kosztach procesu między stronami za drugą instancję orzeczono na zasadzie art. 98 k.p.c.